

III. SPRAWOZDANIA I INFORMACJE

WSPÓŁCZESNE PROBLEMY EKONOMII POLITYCZNEJ KAPITALIZMU KOŁOKWIUM POLSKO-NIEMIECKIE W POZNANIU

W 1980 r. zapoczątkowano współpracę między Zakładem Ekonomii Politycznej Kapitalizmu Instytutu Ekonomii Politycznej Akademii Ekonomicznej w Poznaniu a Sekcją Marksizmu-Leninizmu Wyższej Szkoły Handlowej (Handelshochschule) w Lipsku na podstawie planu wieloletniej dwustronnej współpracy między obu zaprzyjaźnionymi uczelniami. W latach 1980 - 1981 związki między zainteresowanymi instytucjami naukowo-dydaktycznymi ograniczały się do udziału pracowników Zakładu Ekonomii Politycznej Kapitalizmu w seminarium, organizowanym przez Sekcję Marksizmu-Leninizmu, poświęconym badaniom nad współczesną postacią kapitalizmu — imperializmem. W roku ubiegłym obydwie strony wzbogaciły dotychczasową współpracę prezentacją wspólnych dociekań naukowych na organizowanych okresowo dwustronnych kolokwium naukowych. Pierwsze kolokwium, z udziałem naukowców poznańskiego środowiska ekonomicznego, odbyło się w 1982 r. w Lipsku i koncentrowało się na tematyce związanej z nauczaniem ekonomii politycznej kapitalizmu w NRD.

W październiku 1983 r. strona polska zorganizowała w Mierzynie kolokwium „Problemy ekonomii politycznej kapitalizmu”. W kolokwium tym uczestniczyli trzej pracownicy naukowo-dydaktyczni Wyższej Szkoły Handlowej w Lipsku pod przewodnictwem prof. Petera Hofmana (kierownika Sekcji): dr Gerhard Hoffmann, dr Reiner Pampel oraz dr Gerald Nowak. Podczas obrad zaprezentowano następujące referaty: 1. *Kluczowe problemy ekonomii politycznej kapitalizmu będące przedmiotem badań ekonomistów NRD*. W referacie przedstawiono, jako szczególnie istotne, następujące problemy badawcze: a) funkcjonowanie praw ekonomicznych we współczesnym kapitalizmie, b) problematykę społeczno-gospodarczą krajów rozwijających się, c) rywalizację między dwoma systemami społeczno-gospodarczymi, d) tzw. problemy globalne, jak: zanieczyszczenie środowiska, utrzymanie pokoju światowego. 2. *Program nauczania ekonomii politycznej kapitalizmu w NRD*. Ukazano w nim strukturę tego programu (bloki tematyczne) oraz poszczególne tematy realizowane w trakcie kursu ekonomii politycznej kapitalizmu. Program składa się z trzech części: a) wprowadzenie do studiowania ekonomii politycznej (przedmiot i metoda ekonomii politycznej, przekapitalistyczne sposoby produkcji); b) główne zasady kapitalistycznego sposobu produkcji (towar, wartość i pieniądz, kapitał i wartość dodatkowa, płaca robocza itd.); c) imperializm jako najwyższe stadium kapitalizmu (kapitalizm monopolistyczny i państwowo-monopolistyczny). 3. *Metodologia a dydaktyka ekonomii politycznej*. W referacie naszkicowano koncepcję nauczania ekonomii politycznej, w której — zdaniem autorów referatu — kładzie się nacisk na samodzielne rozwiązywanie przez studentów problemów za pomocą procedur metodologicznych, na wyrobienie sprawności intelektualnej studenta.

Dyskusja nad dwoma pierwszymi referatami, zaprezentowanymi przez gości z Lipska, przekształciła się w wymianę doświadczeń z zakresu nauczania ekonomii politycznej kapitalizmu. Strona polska przedstawiła również własną problematyką

badawczą. Referat trzeci wywołał interesującą dyskusję na temat modelu absolwenta uczelni ekonomicznej oraz możliwych, efektywnych środków i metod dydaktycznych zmierzających do jego urzeczywistnienia.

Przedyskutowano także program dalszej współpracy. Pod tym względem włożone w kolokwium wysiłki zaowocowały pomyślnymi wynikami. Postanowiono kontynuować dotychczasowe formy współpracy oraz wzbogacić ją nowymi, z których na szczególną uwagę zasługują: dwustronna wymiana publikacji i pracowników naukowo-dydaktycznych, a nade wszystko wspólne opracowanie i opublikowanie w NRD książki poświęconej problematyce rynku w krajach rozwijających się.

Maciej Matusiak

KOŁOKWIUM HABILITACYJNE DOKTORA HENRYKA GAWRONA

W dniu 18 X 1983 r. na posiedzeniu Rady Wydziału Planowania i Zarządzania Akademii Ekonomicznej w Poznaniu odbyło się kolokwium habilitacyjne doktora Henryka Gawrona.

Henryk Gawron urodził się 10 VII 1946 r. w Poznaniu. Studia na Wydziale Ogólnoekonomicznym WSE w Poznaniu ukończył w 1969 r. W tym samym roku podjął pracę w Instytucie Ekonomii Politycznej tej uczelni, w którym pracuje do dzisiaj. W 1973 r. uzyskał stopień naukowy doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy pt. *Rola rachunku ekonomicznego w wyborze nowych technik wywarzania*, napisanej pod kierunkiem prof. dra hab. Wacława Wilczyńskiego. Przedmiotem zainteresowań dra H. Gawrona były dotychczas, najogólniej określając, problemy mechanizmu reprodukcji rozszerzonej środków pracy w gospodarce socjalistycznej. Jest on autorem 26 publikacji z tej dyscypliny naukowej, 3 nie publikowanych referatów w językach obcych oraz 5 większych opracowań z problemów wężowych i międzyresortowych.

Na wniosek dra H. Gawrona Rada Wydziału Planowania i Zarządzania AE w Poznaniu uchwałą z dnia 12 X 1982 r. postanowiła wszcząć przewód habilitacyjny i powołała komisję do jego przeprowadzenia w składzie: prof. dr hab. W. Wilczyński — przewodniczący, prof. dr hab. J. Boroń, prof. dr hab. Z. Czerwiński, doc. dr hab. J. Szczepański i prof. dr J. Wierzbicki — członkowie. Recenzentami rozprawy habilitacyjnej pt. *Mechanizm regulacji odnowy środków pracy* i dorobku naukowego dra H. Gawrona byli: prof. dr hab. C. Józefiak (Uniwersytet Łódzki), prof. dr hab. A. Skrzypek (Politechnika Gdańska) i prof. dr S. Smoliński (Akademia Ekonomiczna w Poznaniu). Stwierdzili oni jednogłośnie w swoich recenzjach, że zarówno dorobek naukowy, jak i przedłożona rozprawa habilitacyjna spełniają bez zastrzeżeń wymagania stawiane kandydatom ubiegającym się o stopień naukowy doktora habilitowanego. W związku z tym komisja zgłosiła wniosek o dopuszczenie dra H. Gawrona do kolokwium.

Podczas ożywionej dyskusji nad rozprawą habilitacyjną dra H. Gawrona na nadzwyczajnym posiedzeniu Rady Wydziału Planowania i Zarządzania AE w Poznaniu w dniu 18 X 1983 r. skierowano do habilitanta pytania dotyczące: wpływu postępu naukowo-technicznego na mechanizm odnowy środków pracy, oceny polityki amortyzacyjnej z punktu widzenia restytucji środków pracy, istoty efektu reprodukcyjnego amortyzacji i możliwości jego wykorzystania do finansowania nowych inwestycji, kryteriów różnicznania typów inwestycji w procesie reprodukcji rozszerzonej środków pracy, możliwości optymalnego wyboru programu działalności odtworzeniowo-modernizacyjnej w rachunku ekonomicznym instancji centralnej, po-

wiązania odnowy środków pracy ze wzrostem specjalizacji produkcji oraz przebudową struktury organizacyjnej przedsiębiorstw i sposobów przebudowy mechanizmu regulacji działalności odtworzeniowo-modernizacyjnej w przedsiębiorstwach.

Dr H. Gawron wyjaśnił, że zamierzał w rozprawie habilitacyjnej udowodnić rosnące — ze względu na postęp naukowo-techniczny — znaczenie środków pracy jako czynnika wytwórczego i przedstawić systemowe przyczyny nieracjonalnego dotąd ich wykorzystywania oraz modernizowania i odtwarzania. Habilitant przedstawił mechanizm zmian zachodzących w środkach pracy oraz w procesie ich zużywania się materialnego i niematerialnego w związku z rozwojem nauki i techniki. Następnie uzasadnił, że jednym z podstawowych zadań polityki amortyzacyjnej powinno być ukształtowanie takich zasad tworzenia i podziału amortyzacji, które odpowiadałyby potrzebom restytucyjnym przedsiębiorstw. Obowiązujące dotychczas zasady amortyzacji nie zaspokajały bowiem potrzeb restytucyjnych przedsiębiorstw i nie mobilizowały do tego. Dr H. Gawron również krytycznie ocenił aktualne zmiany w polityce amortyzacyjnej. Omówił także obiektywne zmiany w reprodukcji i strukturze środków trwałych, które — jego zdaniem — zmniejszają efekt akumulacyjny amortyzacji. Zaprezentował i uzasadnił własną klasyfikację typów inwestycji w procesie reprodukcji rozszerzonej środków pracy. Na tym tle wyjaśnił istotę inwestycji odtworzeniowo-modernizacyjnych, stanowiących przedmiot jego badań. Wskazał na ograniczone możliwości wyboru najlepszego programu działalności odtworzeniowo-modernizacyjnej w rachunku ekonomicznym instancji centralnej i przedstawił zasady decentralizacji mechanizmu regulacji intensywnej odnowy środków pracy. Następnie omówił szczegółowe zagadnienia przebudowy struktury organizacyjnej przedsiębiorstw i wzrostu specjalizacji produkcji, nieodzownie warunkujące racjonalną działalność odtworzeniowo-modernizacyjną. W zakończeniu odpowiedzi habilitant przedstawił model regulacji intensywnej odnowy środków pracy w przedsiębiorstwie i porównał jego założenia z zasadami reformy gospodarczej oraz wskazał na główne trudności z jego wprowadzeniem do praktyki gospodarczej.

W dyskusji podkreślono dojrzałość naukową habilitanta, interdyscyplinarny charakter jego badań i umiejętność łączenia teorii z praktyką gospodarczą. Po zakończeniu dyskusji Rada Wydziału Planowania i Zarządzania AE w Poznaniu postanowiła przyjąć kolokwium habilitacyjne i podjęła uchwałę o nadaniu drowi H. Gawronowi stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk ekonomicznych z ekonomii politycznej.

Tadeusz Rutkowski

KOŁOKWIUM HABILITACYJNE DOKTORA KAZIMIERZA ROGOZIŃSKIEGO

W dniu 22 XI 1983 r. na nadzwyczajnym posiedzeniu Rady Wydziału Ekonomiki Produkcji i Obrotu odbyło się kolokwium habilitacyjne dra Kazimierza Rogozińskiego. Przewód habilitacyjny został przeprowadzony na podstawie rozprawy pt. *Rynkowe konsekwencje czasu wolnego* (Wydawnictwo Spółdzielcze, Warszawa 1981, ss. 212), której recenzentami byli: prof. dr habil. Jan Danecki (Uniwersytet Warszawski), prof. dr habil. Jerzy Dietl (Uniwersytet Łódzki), doc. dr habil. Aleksander Kornak (Akademia Ekonomiczna Wrocław), prof. dr habil. Zdzisław Krasieński (Akademia Ekonomiczna Poznań).

Dr Kazimierz Rogoziński urodził się w 1948 r. w Zielonej Górze. W 1970 r. ukończył ówczesną Wyższą Szkołę Ekonomiczną w Poznaniu, po czym został przyjęty w tejże uczelni na studia doktoranckie. W 1973 r. uzyskał stopień naukowy doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy pt. „Zagospodarowanie regio-

nów turystycznych", której promotorem był doc. dr Ryszard Gałęcki. Staż naukowy dr K. Rogoziński odbył w poznańskim oddziale Instytutu Turystyki, a następnie osiem lat pracował w mieszczącej się w Poznaniu filii Spółdzielczego Instytutu Badawczego. Od 1982 r. pracuje na stanowisku adiunkta w Instytucie Ekonomiki i Organizacji Obrotu Towarowego i Usług Akademii Ekonomicznej w Poznaniu.

Zainteresowania naukowe dr K. Rogoziński koncentrował na problematyce regionalnej, ekonomice usług turystycznych oraz na szeroko ujętych rynkowych (konsumpcyjnych) problemach czasu wolnego. Efektem tych badań jest czterdzieści artykułów, publikacji i ekspertyz opracowanych dla różnych instytucji naukowych i gospodarczych.

Rozprawa „Rynkowe konsekwencje czasu wolnego” jest w literaturze polskiej pierwszą próbą zespolenia dwu kategorii występujących dotąd oddzielnie: czasu wolnego i rynku, będących przedmiotem zainteresowania różnych dyscyplin naukowych (socjologii, psychologii, ekonomik szczegółowych). We wspomnianej rozprawie Habilitant podejmuje wszechstronną analizę relacji rynek — czas wolny, szczególnie eksponując: 1) wpływ sfery usługowo-handlowej na powstawanie czasu wolnego (aspekt ilościowy) oraz 2) oddziaływanie zmian popytu konsumpcyjnego na podaż towarów i na zachodzące w niej procesy adaptacyjne. Punktem wyjścia rozważań stała się etymologiczna i kulturowa analiza pojęcia czasu wolnego, z której następnie wyprowadzono podstawowe funkcje czasu wolnego. Owe potencjalne wartości zostały z kolei skonfrontowane z rzeczywistymi zasobami czasu wolnego i sposobami jego wykorzystania. Weryfikację przeprowadzono na materiale empirycznym pochodzącym z badań ankietowych przeprowadzonych w 1750 miejskich i wiejskich gospodarstwach domowych. Badania pozwoliły określić rynkowe bariery utrudniające racjonalizację budżetów czasu i ograniczające wygospodarowanie czasu wolnego w pożądanej ilości. Zebrane materiały pozwoliły Autorowi uchwycić i opisać proces substytucji czasoszczędnej, którego poznanie jest niezwykle ważne zarówno dla teorii, i dla praktyki rynkowej. Zmiany dokonujące się w konsumpcji, a wywołane czasem wolnym i funduszem swobodnej decyzji, uzasadniają przeprowadzenie segmentacji popytu oraz reorganizację podaży towarów, co w efekcie prowadzi do procesu „rozwarzstwiania” się rynku. Proces wyodrębniania się rynków częściowych w omawianej rozprawie zrekonstruowano na przykładzie rynku turystycznego. Oryginalna jest definicja turystyki sformułowana w związku z czasem wolnym.

Dyskusja na kolokwium ogniskowała się na trzech zasadniczych problemach. Pierwszy z nich dotyczył aspektów metodologicznych. Dyskutowano między innymi nad przydatnością metody eksplanacyjnej w tego typu opracowaniach, nad zaletami i niebezpieczeństwami interdyscyplinarnego ujęcia tematu. Drugi nurt dyskusji skupiał się wokół ekonomicznej wyceny i gospodarczego znaczenia czasu wolnego, które Habilitant przedstawił nie tylko w wielkości rynkowej, ale także w ujęciu makroekonomicznym. Trzeci zespół dyskutowanych na kolokwium habilitacyjnym kwestii dotyczył różnego usytuowania potrzeb (wywołanych czasem wolnym) w miejskich i wiejskich wzorcach spożycia.

Przebieg dyskusji, jak również wyczerpujące odpowiedzi, których Habilitant udzielił na zadane pytania, uzyskały aprobatę Rady Wydziału, która zdecydowaną większością głosów przyjęła kolokwium, a następnie w wyniku powtórnie odbytego tajnego głosowania nadała drowi Kazimierzowi Rogozińskiemu stopień naukowy doktora habilitowanego.

Józef Garczarezyk